

Transskription af:

Den yderste grænse

S16E1 Cherry-Garrard: Den værste rejse i verden

Vært: Bjørn Harvig

Medvirkende: Thomas Ubbesen, medlem af Eventyrernes Klub, journalist og forfatter. Thomas har et indgående kendskab til mange arktiske og antarktiske ekspeditioner og har også bidraget med historier til bogen Ukendt Land.

Redaktør: Troels Donnerborg

Intro: Du lytter til en podcast fra Nationalmuseets mediehus, Vores tid.

Thomas Ubbesen: Den her historie, vi skal tale om i dag. Den må jeg sige. Den overgår min forstand med 7 vognlængder. Den kaldes med 'The Worst Journey in the World' og der har skrevet en bog om den. Det er simpelthen rystende. Det er i den antarktiske vinter. Det vil sige, der er minus 60 grader. Og så er der den ekstra finesse ved lige præcis den her ekspedition, at den foregår i total mørke. Man kan ikke se en hånd for sig. Det er midt midvinter i Antarktis, og det foregår i en sort verden af is, kulde og rædsel.

Bjørn Harvig: Vi befinder os på den verdensberømte Terra Nova ekspedition året af 1911 og engelske Robert Falcon Scott og hans mænd er gået i land på Antarktis. De vil forsøge at nå Sydpolen som de første nogensinde. Den historie har vi fortalt om før her i Den yderste grænse. Men dagens historie er faktisk en afstikker, så mens Scott venter på bedre vejr til at drage mod pol punktet, så drager en videnskabelig ekspedition på tre mand af sted. De tre mænd er Cherry Garrard, Edward Wilson og Henry Bowers. Så de tager afsted på en mildest talt fuldstændig vanvittig slæderejse. Og i det hører de indledningsvis, hvor dagens kilde Thomas, fortalte om det. Ja, så er det bare brøkdelen af elendigheden. Det er denne rejse og ikke den senere Sydpolsfærd, der siden er blevet kaldt The Worst Journey in the World. Hvad håber de tre mænd at opnå derude? Og var det de voldsomme strabadser værd? Det og meget mere skal vi snakke om i dag. Du lytter til Den yderste grænse hedder Bjørn Harvig. Vi er i gang med de historier, som har ligget derhjemme i min skuffe og ventet på at blive fortalt. Og vi har jo efterhånden haft adskillige drabelige og dramatiske ekspeditioner med, som mange af dem er gået galt på den ene eller anden måde. Og dagens historie tangerer den måske absolut mest strabadserende. Så hvem bedre til at fortælle den end netop min gæst Thomas Ubbesen? Godt at se dig Thomas.

Thomas Ubbesen: Tak og tak fordi du inviterede mig.

Bjørn Harvig: Ja, du er min gode kammerat fra Eventyrernes Klub, og du er jo både journalist og forfatter og har et indgående kendskab til mange arktiske og antarktiske ekspeditioner, som du også har bidraget med historier om både her i podcasten. Også i bogen Ukendt Land, som kom for ikke så lang tid siden. Thomas, lad os lad os starte i Scotts hytte på Cape Evans Antarktis og det er midt vinter, juli 1911.

Thomas Ubbesen: Ja, det er den berømte Scott-ekspedition, og de er sejlet ned til Antarktis i det der hedder Ross havet til en stor indefrosset ø, som hedder Ross Island, og ud af den ø stikker der et næs, som hedder Kap Evans, og der har de slået deres hytte op. Det er et halvt år før den her ekspedition, vi snakkede om, da de ankom dertil, så de er ved at gøre klar til sydpolsfæren. Det er en ting, men nu er vinteren indtruffet. De er kommet på plads. De har fået bygget denne her hytte og de lever et. Ekspeditionens deltagere lever faktisk et komfortabelt liv derinde i den her Jytte og holder juleaften og laver dejlig dejlig mad og har og kan holde varmen og alt muligt og underholder hinanden, laver kabareter og syngespil og jeg ved ikke hvad.

Bjørn Harvig: De har en gramfon med?

Thomas Ubbesen: De har en gramfon med, så den nyeste nye. Man kan også høre musik hjemmefra. Så de har et dejligt liv i hytten på Cape Evans.

Bjørn Harvig: Og så har vi tre mand, der skal af sted. Hvad? Hvad? Hvad skal de, Thomas?

Thomas Ubbesen: Ja, nu sagde du, at det var et vanvittigt forehavende. Det kan man. Det synes de ikke selv. Altså lederen af den tremands ekspedition som denne vinterekspedition, som vi skal snakke om. The Worst Journey in the World, som den så senere er blevet kaldt. Det er jo det, Edward Wilson. Han er læge og zoolog. Han er meget interesseret i dyr og evolution. Evolutionslæren var relativ ny, Darwinismen og sådan noget, den var ved at skulle underbygges og dokumenteres, og han havde. Og videnskaben, den zoologiske videnskab havde fået øje på eller havde fået den idé at. At fugle nok har udviklet sig for reptiler og på et eller andet tidspunkt i evolutionshistorien. Og derfor vil man gerne dokumentere, at det forholder sig på den måde. Og hvordan gør man det? Det gør man ved at finde æggene fra det, man tror er de mest primitive fugle på jorden. Hvis man får fat i deres æg, så kan man ved og ved at eksaminere undersøge dem rigtig grundigt. Så kan man se og påvise, at de her fugle, de har faktisk udviklet sig fra reptiler. Meget vigtig viden eller. Eller hvad du nu synes. Men få fat i de der æg, og så kan vi se og så. Påstanden er jo så også, at kejserpingviner.

Bjørn Harvig: Ja, Kejserpingviner.

Thomas Ubbesen: Kejserpingviner, vi snakker om. De lever kun, så vidt man ved på det her tidspunkt et bestemt sted, nemlig Cape Crozier på Ross Island. Der er der en koloni af kejserpingviner og hele projektet, der drejer sig om at komme hen til disse pingviner og få fat i deres æg.

Bjørn Harvig: Thomas strategisk De tager derned, fordi Scott skal ud og finde polpunktet, og hele England og hele verden følger med. Hvorfor? Hvorfor bruger man energi på at sende sådan en ekspedition af sted?

Thomas Ubbesen: Det her er et diskussionsemne, og I har også diskuteret det i podcasten før om hvorvidt det er Scotts ekspedition, var en videnskabelig ekspedition, eller det handlede om kapløb til Sydpolen. Ud fra hvad jeg så min min. Jeg hælder til det sidste. Jeg mener helt klart, at der var tale om et kapløb til Sydpolen, og alt andet var, hvad skal man sige, kulisser omkring det. Man vil gerne have et videnskabeligt alibi, og det her med kejserpingvinerne og deres embryologi, deres deres æg og deres fostre og sådan noget, det er fin videnskab, så vi kan sige vi er englændere. Vi er dernede i den her meget smukke og noble årsag. Vi er nede og dyrke videnskab, men i virkeligheden handler det om at komme til Sydpolen først. Og det er så denne her tremands gruppe, som skal ud og lave videnskab.

Bjørn Harvig: Og måske er vejret for dårligt til at gå op mod Sydpolen, så man står og venter. Man har alligevel lidt tid.

Thomas Ubbesen: Ja, det er vinter, men vinteren er til at samle kræfter, og så så snart det antarktiske forår kommer, skal man ud og lægge depoter, og så skal man af sted på den store Sydpolstur. Og i mellemtiden kan man jo lige så godt lave noget fornuftigt.

Bjørn Harvig: Vi har Wilson, og så har vi to andre mænd.

Thomas Ubbesen: Ja, ham der har skrevet bogen, som kom ti år senere, The Worst Journey and the World. Det var det var yngstemanden på holdet. Han hedder Apsley Cherry-Garrard. Han er en af de yngste deltager i hele Scotts Terra Nova ekspedition. Kun 24 år og meget en typisk ting ved ham, som er typisk for hele ekspeditionen, det er, at han er en dejlig amatør. Han har aldrig sat sine ben i hverken Arktis og Antarktis. Han har aldrig stået på ski. Han har ikke kørt med hundeslæde. Han aner ikke en snus om det her. Men han kommer fra den britiske overklasse. Og han har færdiggjort sin uddannelse på Oxford. En uddannelse, som ikke har noget med noget som helst at gøre. Her kan ikke bruges til noget. Og han ansøger om at komme med på Terra Nova ekspeditionen.

Bjørn Harvig: Blandt 8.000.

Thomas Ubbesen: 8.000, og han får afslag.

Bjørn Harvig: Det er jo helt vanvittigt.

Thomas Ubbesen: Han får afslag. Nå, men så indbetaler han. Så låner han 1.000 pund af sin farfar og betaler det som som som donation til ekspeditionen. Og så sker miraklet. Så får de second thoughts. De ombestemmer sig. Han må godt komme med alligevel. Så han kommer med.

Bjørn Harvig: Og så bliver han jo ret vældigt. Thomas. Trods alt. Han er en hyggelig fyr. Han arbejder hårdt, og det kan de godt lide, de andre.

Thomas Ubbesen: Han er en hård hund i den forstand. Jeg var bare lige en detalje, vi skal have med. Det kan vi lige så godt få med det samme. Han er ekstremt nærsynet. Det er måske også derfor, de frasorterede ham i første omgang. Han havde tykke briller, og det er altså ikke godt, når man går dernede på på et projekt af den her art.

Bjørn Harvig: Og så har vi en tredjemand.

Thomas Ubbesen: Ja.

Bjørn Harvig: Birdie, manden med næsen.

Thomas Ubbesen: Henry Bowers kaldet Birdie, og det er, som du siger det, næsen. Han har en fremragende næse, for nu at sige det på den måde og ligesom Cherry, nu kalder vi dem ved deres kaldenavne, Birdie, Birdie og Cherry. Birdie har en stor næse, men til gengæld har han ingen polar erfaring, fuldstændigt ligesom Cherry, så han ved heller ingenting. Han er også. Han er et arbejdsdyr og en hård hund ud over alle grænser. Han kan også holde til, viser det sig senere til ekstreme strabadser. Det er der, hvor alle andre er ved at give op. Der er Birdie, der lige holder skruen i vandet og sørger for, at vi tager den lige ind. Vi overlever en dag til, så han er god at have med på holdet. Til gengæld. Han ved ingenting, lader sig lige så lidt som Cherry ved han intet om isforhold og hundeslæder. Alt det her.

Bjørn Harvig: Det er en god start.

Thomas Ubbesen: Synes du det?

Bjørn Harvig: Jeg forestiller mig, at de vinker farvel. De hører grammofonplader spille inde i hytten, og så er vi tre mand ud på isen. Hva? Hva? Hvad? Hvad venter derude? Ved De, hvor langt de skal?

Thomas Ubbesen: Det gør de, sådan i store træk, fordi den her, den her rejse er blevet gennemført tidligere, nemlig på Scotts' ti år Tidligere havde sin første rejse med Discovery til Antarktis, og der lå de stort set samme sted i McMurdo's havn ved Ross havet, og der var der var Wilson også med. De er gode venner, Scott og Wilson. De var meget tætte kammerater og Wilson dengang. Han fandt faktisk frem til det der sted på Cape Crozier, hvor pingvinerne var så. Så hvad skal man sige? Der er et kort inde i hovedet på Wilson om hvad vej vi skal gå. Der er bare en forskel. Det var en sommerrejse i 1901 og det de skal ud på nu, Det er en vinter rejse, altså i fuldstændig mørke, så så så. Ruten er sådan set i princippet velkendt.

Bjørn Harvig: Og det er cirka 100 kilometer.

Thomas Ubbesen: Det er. Ja, det lyder ikke af så voldsomt meget, kan man sige. Men bare vent og hør.

Bjørn Harvig: Jamen, jeg sidder og lytter og hører Thomas. Jeg venter bare på, vi skal afsted.

Thomas Ubbesen: Så jeg må lige sige noget om de 100 kilometer. Der er flere ting i det, man skal vide. Det viser sig meget, meget hurtigt, at de har to store slæder overlæssede slæder med 757 pund udstyr. Og det viser sig på førstedagen af denne tur, at de kan ikke trække to slæder. De er for tunge, så tre mand i i bæreseler kan ikke trække, så de bliver nødt til at trække den ene slæde. Lad os sige to kilometer frem, så er det gå tilbage til den anden. Og så trække den frem, og på den måde er der to kilometer. Det kræver seks kilometers trekking eller vandring. Så derfor kommer de næsten ikke ud af spotten.

Bjørn Harvig: Så ikke nok med at slæderne er for tunge, så er det også sådan, at isen så vidt jeg kan forstå, er, at det er så koldt at krystallerne vender, så Cherry skriver, at det er som at trække slæderne gennem sand. Gennem Sahara.

Thomas Ubbesen: Det er da de er kommet ud af Cape Evans hytten og er kommet et stykke hen over havisen. Så kommer de op på det der hedder The barrier, som er en flad slette, som ligger rundt om altså is-slette, ikke, dækket af sne. Og det er ganske rigtigt, som du siger, at når der er minusgrader, så optræder sneen altså i en helt anden form, end man er vant til. Og så ja, så er det som at trække gennem sand. Og vi har altså de her tre udmattede mænd, som som, som næsten ikke kan bevæge sig, og som er i bevæger sig i et is-panser, og som har brugt hele deres dag på at komme ud af soveposen og få noget at spise og få det der, trække seler på og alt det der. Så skal de ud og trække noget som nærmest ikke lader sig trække.

Bjørn Harvig: Thomas første dag Fryser Cherry briller fast til huden, synes jeg at jeg har læst.

Thomas Ubbesen: Ja, det er rigtigt.

Bjørn Harvig: Så han kan have dem på.

Thomas Ubbesen: Han kan ikke have dem på, og derfor har vi. I forvejen er der fuldstændig mørke, og så siger man nå, der er nok noget månelys og stjernelys. Ja, det er der så ikke rigtigt alligevel, for det meste af tiden er der udover der er Polar mørkt, så er der også frost tåge eller enten skyer eller frost tåge, som gør at der kommer ikke noget månelys og ikke engang stjernelys at gå efter. Så når vi snakker mørke her, så er det altså absolut mørke og.

Bjørn Harvig: Hvis man er blind.

Thomas Ubbesen: Han er blind, altså realiteten blind. Han kan ikke se en snus. Han siger også i sin dagbog, at han udvikler, hvad der ellers er af sanser, altså høresansen og følesansen. Og fornemmelsen, sansen, hvis der findes sådan noget. Det er så det, han går efter, og de andre må så i nogen grad lede vejen, så meget man kan.

Bjørn Harvig: Anden nat bliver det minus 60 grader, og de kravler ned i soveposerne. Jeg har læst, at de kalder dem ryste poserne.

Thomas Ubbesen: Ind af en af facetterne ved også ved den her ekspedition. Scotts ekspeditioner lider under dårlig planlægning og mangel på erfaring og dårligt udstyr på mange måder. Hvis ski har de jo heller ikke med. Eller eller? Eller hvad hedder det snesko? Det havde også været smart at have. Det har det heller ikke. De er til fods og så Soveposerne er. Hvis man læser hans dagbog Cherrys dagbog, så kan man se, at det er måske det største af alle problemer. Det er rensdyr rensdyrskind. De fælder helt utroligt meget. De suger vand, og det betyder, at det er den der krops... Den der kropsved. Når man ligger dernede og kommer til at svede, så sætter sveden sig i de rensdyr, som fælder rensdyr hår, som for det første fælder. Og for det andet, så når man kravler ud af soveposen, så fryser den i løbet af 5 sekunder. Sådan frosset til en isblok. Altså man kan næsten sige de er nødt til at pakke den sammen for at få den lagt sammen og oppe på slæden. Så det er det, der sker den første aften og næste aften, så skal vi ned. Så skal Cherry ned i en isblok. Altså han skal hugge sig vej ind i sin egen sovepose, hugge, skære, vride og vende. Og det tager minimum en time, har han fortalt hver eneste dag. Ved slutningen af dagsrejsen, så en time af tiden går med at komme ned i den her.

Thomas Ubbesen: Altså udover at de skal af med tøjet og skoene og slå teltet op og have primussen i gang og alle de her ting, så skal man altså ned i en sovepose. Og så er det, han siger det synes jeg er ekstra fascinerende. Næsten. Nå, tænker man. Okay. Når du så er kommet ned i soveposen trods alt den her udhugget isblok, så kan du vel slappe af? Så siger han nej, der begynder strabadserne for alvor. For når man ligger nede i den her isblok, så kan man ikke sove. Det er hele hans krop begynder at ryste og er gået i total spasme, og han ligger der, og jeg ved ikke verbet, mens spasmer, ligger og spasmer hele natten i sovepose og venter bare på at jeg ikke kommer ud ad den isblok igen, så vi kan komme til at gå. Så vi kom til at trække disse slæder igen, fordi der så er der gang i kroppen trods alt. Så det er jo en. Ja, han sov der og de forskellige soveposer. Cherry's egen sovepose den er for lille. Det er også medvirkende til... Altså det har de jo så åbenbart ikke fået prøvet ordentligt igennem, før de tog afsted. Så det er også medvirkende til, at jeg kan kun komme halvvejs ned i den.

Bjørn Harvig: Så nogle vil mene, at nu skulle de have vendt om. Men det gør de jo ikke. De fortsætter jo.

Thomas Ubbesen: Jeg tror nok, jeg ville have vendt om, hvis jeg var kommet to dage ud på den tur.

Bjørn Harvig: Men Thomas, også fordi du ved, de får svære forfrysninger, bare de tager handskerne af. Så koldt er der. Jeg har læst, at allerede jeg tror det er anden eller tredje morgen, Der kan de næsten ikke rejse sig, når de har spist morgenmad, fordi tøjet er frosset fast.

Thomas Ubbesen: Det er ligesom...

Bjørn Harvig: Når de rejser, så er det jakke og bukser er bare fastlåst i en position. Så hvordan i alverden holder man humøret oppe? Er det ikke alle, der spørger, om vi skal vende om? Skal vi vende om?

Thomas Ubbesen: Wilson. Wilson, som jo er deres leder, som er manden, som faktisk bærer ansvaret for, at den her ekspedition finder sted. Han han. Han er en hædersmand på mange måder. Det må man. Det må man lade ham. Og han spørger anstændigvis igen og igen Skal vi ikke? Skal vi ikke sige, at det er nok det her? Det er det. Det her er for hårdt, og det er ikke sikkert, vi kan klare det. Skal vi ikke bare vende om? Og de to andre, de to amatører, havde jeg nær sagt, nej det er The British Spirit, stiff upper lip. Vi fortsætter.

Bjørn Harvig: Sure. Cherry skriver: "Det må være det frygteligste vejr, som nogen nogensinde har rejst igennem. Og overlevet."

Thomas Ubbesen: Det er der ingen tvivl om.

Bjørn Harvig: Jeg vil sige indtil videre, for det bliver straks værre.

Thomas Ubbesen: Jeg må lige sige nu du siger det der. De trøster sig. Du spurgte, hvad de får tiden til at gå med. Nogle gange, når jeg ligger i soveposen, trøster de sig med at. Og det er især Birdie der siger. Ja, ok, det har været slemt i dag. Nu kan det ikke blive værre. Og det siger de igen og igen. Og det viser sig, at hver eneste gang han har sagt det, så bliver det lige en tand værre næste dag.

Bjørn Harvig: Jamen for helvede, Thomas, hvad vi har jo nu. Vi har jo en strand, de gerne skal frem til og nogle pingviner. De havde håbet på at se. Hvordan går det?

Thomas Ubbesen: Ja, altså 12 dage hen over henover barriereisen. The Barrier. Og vi skal lige... Du skal lige se for dig, at de. Der ligger jo en vulkan lige ved siden af Mount Terra. Det skal være løgn.

Bjørn Harvig: Bedre. Bedre navn kunne ikke findes, vel?

Thomas Ubbesen: Mount Terror ligger på, det må blive deres venstre side og på den højre side, der ligger isørkenen, og de befinder sig i det her is sne. Og de bruger de første tre uger til at nå frem til det sted, hvor de formoder, at pingvinerne er. Og først foregår det gennem The Windless Bight altså, hvor der i dag er det koldeste sted. Der blæser det ikke, men der er minusgrader, og sandet sandsneen befinder sig. Så bevæger de sig ind i et andet område, hvor hvor ligesom en bred presser sig op mod Ross Island, så det hele er gennemtruffet af gletsjer spalter, hvilket enhver, som har været på en gletsjer, ved hvor risikabelt. Og så skal man tænke på, at de kan jo ikke se de gletsjerspalter for sig, så de går. De falder ned i gletsjer spalter hele tiden, og der er hele tiden risiko for at de falder til bunds og aldrig nogensinde kommer op, fordi de famler sig frem i blinde.

Bjørn Harvig: Jeg tror en enkelt dag, der er Cherry isbrækker seks gange.

Thomas Ubbesen: Ja, det er ridset op, men det sker for dem allesammen. Eller for dem alle tre. Så det her scenarie, de har en vulkan på den ene side. På på 2500 meters højde. Mount Terror og på den anden side har de gletcherspalterne. Som de ikke kan se. Og så skal de igennem det. Og den korte version er, at de kommer mirakuløst og levende igennem en gletsjer spalte-helvedet, som det helt ubetinget er. Ja, man kunne lave en udsendelse alene af den del af ekspeditionen, hvis det var. Men så når de frem til i nærheden af Pingvin bugten.

Bjørn Harvig: Og der er planen, at de vil bygge en at en iglo eller en lille stenhytte.

Thomas Ubbesen: Man kalder den, de kalder den iglo. Men det er ikke en iglo i sådan grønlandsk forstand. Det er for det første, kan jeg lige sige. Det er en basis-lejr. De skal lave de her. De skal jo frem til det her sted, og så skal de slå lejr. Og så håber de, at pingvinerne er der. Og så skal de have fat i de her elendige æg der og få dem tilbage. Og det ved de kommer til at tage nogen tid. Og derudover, når de har den basislinje. De er ved at løbe tør for olie. De har brugt fire, fire, fire, fem eller fem sjettedel af deres olie er blevet brugt op på udturen.

Bjørn Harvig: Og det skal bruges til at lave mad. De skal bruges til at have lys.

Thomas Ubbesen: De skal have fedt fra de her pingviner, så de kan lave en tran lampe, så de kan have en i deres iglo.

Bjørn Harvig: Det er pingvinfedt.

Thomas Ubbesen: Ja, pingvinfedt, ellers overlever de ikke. Det ved de godt. For at lave en basislinje er de nødt til at kravle en tredjedel op ad Mount Terror igen. Hele tiden i mørke, op ad den her vulkan bjergside op til til til en afsats. Og så er der den her igloo, som du taler om, som ikke er i en iglo. Det er stenhytte af en art. Det skal de så igen famler rundt i blinde og finde finde stenblokke, så de bygger, bygger og bygger en slags hytte. Meget primitiv hytte op. Og så trækker de en en en presenning henover, som de har med og hæfter den fast som tag. Og så forsøger de at stoppe hullerne mellem de der sten med sne. Men det viser sig, at sneen er så fin og tynd, at de kan ikke stoppe noget som helst. Det vil sige, at sneen fiser lige igennem og fylder hytten op, efter de hele tiden nødt til at grave sne ud for overhovedet at kunne være derinde. Men med den på plads, så har de en basis lejr trods alt. Og så har de deres telt med alt deres grej i. Det står nogle hundrede meter ved siden af. Så er lejren det. Er det udgangspunktet for pingvinekspeditionen.

Bjørn Harvig: Og så skal de ud at finde pingviner. Hvordan går det?

Thomas Ubbesen: Fik jeg sagt, at alt på denne ekspedition er et mareridt? Det er det altså, de skal. De skal kravle gennem gletsjer spalter, de skal kravle ned af en isklippes stejle skråning. De skal bjergbestiger i virkeligheden både op og ned. Det er også en del af det her. Det foregår i kulde og i mørke. Jeg gentager det kan ikke lade være, og de ved ikke, om de pingviner faktisk er der. De var der i 1901, men er de da også i 1911? Hvem ved? Ja, så kommer det vidunderlige øjeblik.

Outtro: kwak kwak kwak. De hører kejserpingvinerne.

Bjørn Harvig: De kan hører dem?

Thomas Ubbesen: De hører dem. De er dernede. Og så. Ja. Okay.

Bjørn Harvig: Så jeg sidder her med hænderne over hovedet. Endelig er der noget godt.

Thomas Ubbesen: Der er sket noget godt i 1911. Det fandt kejserpingvinerne, men så kunne de ikke komme længere... Så må de gå tilbage til Igloen. Og fordi der kom en storm, de var nødt til at gøre flere forsøg på at komme ned til de der pingviner. Og det lykkedes så i sidste omgang. Pingvinerne bliver formentlig rimelig overraskede over at se de her tre gespenster komme kravlende ned ad klippesiden. Og ja, de er. Der er meget færre pingviner. Af en eller anden årsag, end de havde forventet. Men det er lykkedes dem at få fat i fem æg.

Bjørn Harvig: Så det var jo formålet med hele udflugten.

Thomas Ubbesen: Ja, så er 5. Men de havde ikke rigtig noget at opbevare dem i, så de stoppede dem i deres luffer. Det var nemlig også noget med, at de måtte ikke fryse. I princippet. De skulle holdes varme, og så skulle de hældes i sprit når de kom op i deres. De havde noget sprit de kunne pickle dem i. Eller hvad hedder det... Sylte dem i, ikke. Så det var ideen. Og så skulle de i øvrigt lige slå. Det gjorde de også. Slå to store kejsere pingviner ihjel og fik dem slæbt med, fordi de skulle have deres fedt, som vi snakkede om til til tran-lamper og til og til at få lidt lys og varme. Så så langt så godt. Og så får de det De her effekter op i igloen og de to æg går tabt undervejs. Det er i øvrigt inde i Cherry's luffer, der bliver de knust, så han går med knust pingvin æg ind i sin luffer, og de tre de tre andre 'overlever' i gåseøjne. Dem får de med.

Bjørn Harvig: Stormen kommer Thomas.

Thomas Ubbesen: Ja, netop som de er i gang med at flæse disse pingviner og får dem. Jeg ved ikke, hvordan man koger fedt af pingviner, når man ikke har noget, men det forsøger de på i hvert fald og forsøge at. De får vist også gang i en trane lampe, men så kommer der en Blizzard storm af uhørte dimensioner, og de her folk har prøvet lidt af hvert allerede og de har set noget til stormvejr, men... også Wilson. Han har jo været der før. Men det her, det siger spar to til, hvad nogen har oplevet. Det buldrer og brager, og det nægter at stoppe. Og der er da i øvrigt en facet, der fascinerer mig og det der. De hører hele tiden et kæmpe brag. Altså fordi jorden eller gletsjerne under dem buldrer og brager, og det lyder som pistolskud, da deres presenning over dem er ved at blive flået i stykker hele tiden. Det lyder som pistolskud og brag nedenunder dem, og vulkanen står og buldrer, mens vinden pisker. Det er en lydkekafonisk helvede, de befinder sig i. De kan ikke få mad, de kan ikke spise. De kan ikke få tændt deres primus. De kan ikke få for det her tranlampe til at virke, og jeg tror, det står på i fem døgn, hvor de ligger der og bliver mere og mere udmattede og sultne, og sneen kommer siver ind gennem de her huller mellem stenene, så de ligger i hver sin snedrive i hver sin frosne sovepose. Og det er buldermørkt.

Bjørn Harvig: Så var jeg lige ved at spørge Hvordan går det med Cherrys syn og briller? Fordi han kunne ikke have dem på. Men han har også problemer med tænderne.

Thomas Ubbesen: Ja, det er det igen. Den her sovepose katastrofe. Han ryster så meget i sine sovepose, at han går i spasmer. Jeg har sagt det, og i de spasmer, så klapper hans tænder helt vildt. Helt vildt i en grad, så de splintrer. Altså dels er de frosne. De fryser igennem. Det havde jeg aldrig hørt før, Men tænder kan altså fryse igennem. Og så fordi de klapper så meget, så splintres de i stumper og stykker.

Bjørn Harvig: Og teltet blæser væk. Og toppen på igloen.

Thomas Ubbesen: Ja, det flyver...

Bjørn Harvig: Af sted...

Thomas Ubbesen: Det er jo sådan et. Det er sådan et højdepunkt i dag. Ja, altså It can't get any worse, jo det kan det. Det kan det. Birdie. Det kan blive værre. Næmlig ved at de hører et brag. Og det er teltet, der bliver blæst væk, som du er inde på. Væk med det. Okay, så er der jo egentlig ikke rigtig nogen vej tilbage. Hvis vi ikke har et telt, så er der sådan set ikke nogen mulighed.

Bjørn Harvig: De siger, at nu er alt håb ude. De tænker, at de vil fryse ihjel. Og så begynder de at synge for hinanden.

Thomas Ubbesen: De siger.

Bjørn Harvig: At de.

Thomas Ubbesen: Tænker hver især, at nu er alt håb ude. Men det er jo engelske gentlemen, og de siger ikke til hinanden. Og nu er vi færdige. Det de siger Nej, nej. Cheer up, boys.

Bjørn Harvig: Men hvad ligger de og synger sammen?

Thomas Ubbesen: De ligger og synger salmer og britiske fædrelandssange. Og hvad de nu kan finde på.

Bjørn Harvig: Save the Queen.

Thomas Ubbesen: Og formentlig noget i den stil. Det er salmer. Salmer Meget.

Bjørn Harvig: Birdie mirakuløst finder teltet de. De har ikke spist i to dage.

Thomas Ubbesen: Stormen løjer langt om længe af, og Birdie kravler lykkedes at komme ud af sin pose, der tumler lidt rundt ude i mørket derude. Og så er miraklet over alle mirakler. Den her, den her. Det her telt, som burde være blæst til New Zealand eller tværs over Polarhavet, der det ligger i en klippe spalte 200 meter fra hvor de befinder sig, er det blevet blæst ned og har kilet sig fast. Det er altså indtil det øjeblik, hvor de troede, at de var døde. De troede, og så får de livet tilbage, som man siger. Så det er næsten guddommelig indgriben her. Altså, Gud må holde hånden over os på en eller anden måde, så den er der, og den bliver hevet op af spalten. Og så er der et glimt af håb igen.

Bjørn Harvig: Og så er det på vej hjem til gutterne i Scotts hytte. Ja, nu er der efterhånden gået fem uger, og så forestiller jeg mig det der billede af, at de ikke har. Ud over at de har haft lidt lys og mad

i teltet, eller hvad der er tilbage af det Thomas, så på afstand, så skimter de kammeraterne i Scotts hytte.

Thomas Ubbesen: Ja, nu har du sendt dem hurtigt hjem tilbage over barrieren og ned gennem McMurdos og forbi mount Terror og alt det der, for det er en historie i sig selv. Men ja, det er rigtigt. Slæden er jo... på positivsiden, slæden... slæderne er blevet lettere fordi maden er væk stort set, og olien er væk stort set. Og der er ikke så meget at slæbe på mere, men de er praktisk taget døde. De er totalt udslidte. De er. De er en skygge af sig selv. De har tabt mig. Det ved jeg ikke. 20 kilo værd eller noget i den størrelsesorden. De sover i deres. Mens de går og trækker slæderne. Så falder de hele tiden i søvn. Fordi de. De får ikke sovet på normal vis, og så er det. Men ja. De får slæbt sig tilbage af samme rute, som de er kommet, og de får slæbt sig ned i havisen. McMurdo Sound og i det fjerne ser de hytten på jeg forestiller mig med lys, der blinker ud af gluggerne der. Der ser de Cape Evans hytten, der hvor Scott og resten af holdet befinder sig. Og så er det, de hører musikken, den samme musik, som da de drog af sted.

Bjørn Harvig: Grammofonen spiller derinde. Hvad siger gutterne? Ved I hvad Scott tænker, når de går ind ad døren?

Thomas Ubbesen: Ikke Scott himself, men dem inde i hytten, de hører det. Det var midnat. Det sker først i august. Der bliver der banket på og banket på. Ja, og så åbner de døren og siger: "oh my God is the Cape Crozier team. They are back." Og så udbryster der en kæmpe fest i...

Bjørn Harvig: Thomas, jeg har læst, at de skal skære tøjet af dem?

Thomas Ubbesen: Det er rigtigt. Det er et panser, det er et is panser de har på sig. De har ikke kunnet få det af i under det meste af den her ekspedition. Så det er et is. De skærer det af i sådan nogle felter. Stykke for stykke, indtil de ligesom har barberet tøjet af dem, hvorefter reparationen starter.

Bjørn Harvig: Cherry skriver. Der er mad og musik. Og inden han falder i søvn eller kollapser eller besvimer han gør, så tænker han: "Det her må være paradys." Og så skriver han: "Og så sov jeg som føltes, at det var i 10.000 år."

Thomas Ubbesen: Og så vågnede han op. Og så spiste han en kæmpe stor dåse ferskner i sirup. Fordi det havde han haft feberfantasier om under hele den her tur ud over isen til pingvinerne og tilbage igen.

Bjørn Harvig: Thomas. Hvordan gik det med de tre efter den pingvinekspedition?

Thomas Ubbesen: Ja, altså vi har Cherry, der har skrevet bogen Cherry-Garrard, som har skrevet The Worst Journey in the World. Den skrev han i 1922, så han slap godt fra det. Hans to kammerater, Bowers eller Birdie og Edward Wilson var altså du skal forestille dig, at de er kommet hjem til hytten

nu, og så går der nogle måneder, og så starter ekspeditionen, Scotts ekspedition til Sydpolen. Og det er jo et kæmpestort drama i sig selv, og de drager af sted, og de er faktisk alle tre, vores venner her er alle tre med. Cherry-Garrard bliver sendt tilbage på et tidspunkt tilbage til udgangspunktet, fordi så har han udført sit del af depotarbejdet og de andre kommer med til Sydpolen. Og så ved vi jo alle, hvad der skete på tilbageturen. Hele holdet på fem omkommer. De sidste tre, der omkommer, det er det Scott selv. Men det er også Wilson som var med til Cape Crozier og Bowers, Birdie, de dør. De ligger i telt 18 kilometer fra det depot, som kunne have reddet dem. Der bliver de fundet af ingen andre end Cherry himself.

Bjørn Harvig: Men altså virkelig nogle hardcore ekspeditionsfolk. Jeg ved godt at mange af dem ikke havde den der erfaring inden Thomas, men tænk hvad de har været igennem. Og alligevel følger de Scott mod polpunktet. Og den har vi jo lavet en historie om på et andet tidspunkt i Den yderste grænse. Så kære lytter, den må I finde og lytte igennem efter jeg har hørt Thomas.

Thomas Ubbesen: Men jeg vil bare lige.

Bjørn Harvig: Det er Cherry der finder dem.

Thomas Ubbesen: Det er Cherry der finder dem.

Bjørn Harvig: For helvede. Det forfølger ham resten af livet.

Thomas Ubbesen: Det er to af dem er hans nærmeste kammerater. For den her.

Bjørn Harvig: Han har været ude og kigge efter dem for de savnede dem. Han har været nede ved et-ton depotet og vendt om dernede. Havde han fortsat 18 kilometer, så har de ligget i teltet, og hvor de fortsat havde været i live.

Thomas Ubbesen: Og det har plaget, det plagede ham resten af hans liv, om han skulle have gjort noget andet. Hvis han var gået videre, så er det muligt, at Scott og de to andre kunne have overlevet. Det er kun muligt.

Bjørn Harvig: Vi skal have ham hjem til til London, og jeg tænker det må da trods alt være hans livs højdepunkt. Nu kommer han hjem. Han har overlevet The Worst Journey in the World. Altså Thomas, var det hele besværet værd?

Thomas Ubbesen: Ja, hvad tror du?

Bjørn Harvig: Ja, det håber jeg da det.

Thomas Ubbesen: Hele. Hele England er i sorg. De kommer tilbage. Terra Nova skibet der kommer tilbage til til England i... Og med nyheden om, at Scott og hans folk er døde og resten af ekspeditionen går i glemmebogen. Alle de andre, som har været med, fordi alle alle har haft fokus på Scott og hans heroiske død der i teltet ved 18 kilometer fra ét ton depotet. Og så har vi Cherry. Han er i besiddelse af de tre pingvin æg, som hele hans del af ekspeditionen handlede om. Så en dag, da han er kommet tilbage til London, går han ned til Naturhistorisk Museum og banker på og får lov til at komme. Han får med nød og næppe lov til at komme indenfor og bliver mødt af en juniormedarbejder, som spørger, hvad han vil, hvortil Cherry siger: "Jamen jeg kommer, jeg kommer lige fra Antarktis og jeg har de her tre æg med kejserringvin æg fra fra, som viser noget meget vigtigt for videnskaben omkring udviklingen af fugle og reptiler. Dem er I meget interesseret i." Det mente junior medarbejderen bestemt ikke, de var særligt interesseret i. Og så siger han til ham. "Det er I", det er vi ikke. Og så får han besked på, at han må sidde og vente, til der kommer en seniormedarbejder, som måske vil tage ham i audiens. Han sidder på en træbænk og venter i flere timer. Da det er overstået, så kommer der en seniormedarbejder. Jeg forestiller mig efter en god frokost tilbage og kommer ind på sit kontor og siger "Hvad er det for en lazeron, der sidder der?" "Ja, det er Cherry han. Det er en mand, der kommer med pingvin æg". Nå ja, det var han da han så seniormedarbejder heller ikke særligt interesseret i. Og så siger Cherry til ham: "Du beholder dem. Altså vi har været derude og hente noget de og de omstændigheder, og de påviser hvad hedder det embryologi omkring pingvin Og det er meget vigtigt forskning." Nå, men så tager jeg dem. Så siger Cherry til ham: "Jeg vil. Jeg vil have et et en faktura på det. En kvittering." "Ej det kan vi ikke udstede". "Jeg går ikke ud af bygningen før jeg I udstedt en kvittering på det." Jamen, det kan vi ikke udstede. Så fik jeg lov til at sidde ude på bænken på gangen der i adskillige timer til før de tog, de allernådigst skrev en kvittering på, om vi har modtaget tre pingvinæg, værsgo. Tak.

Bjørn Harvig: Ej, Thomas, for helvede!

Thomas Ubbesen: Og så stod de og støvede til de tre æg der i mange, mange årtier derefter og viste sig i sidste ende. Så var det jo hele var baseret på en falsk en forkert teori. Så de havde faktisk ikke nogen værdi.

Bjørn Harvig: Hermed opløftet.

Thomas Ubbesen: Jeg beklager.

Bjørn Harvig: Ja, det er jeg virkelig ked af, Thomas jeg skal, men jeg vil gerne invitere dig en anden god gang alligevel. Tak for en en fabelagtig historie, omend den var tragisk. Tak for besøget Thomas. Den yderste grænse er produceret af Nikolai Sørensen og Bjørn Harvig fra Vores tid. Redaktør er Troels Donnerborg. Du kan finde serien og andre spændende historiske podcasts ved at søge på vores tid i din podcast app.

Outtro: Du har lyttet til en podcast fra Nationalmuseets mediehus Vores tid.

Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus

16:1 Cherry-Garrard: Den værste rejse i verden

Produceret af Nikolai Sørensen og Bjørn Harvig for Vores Tid